

**YMATEB LLYWODRAETH CYMRU I ARGYMHELLION ADRODDIAD Y
PWYLLGOR CYLLID:**

**CRAFFU AR GYLLIDEB ATODOL GYNTAF LLYWODRAETH CYMRU 2020-21
MEHEFIN 2020**

Argymhelliad 1

Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn parhau i fonitro ac archwilio a yw cyllid canlyniadol a geir drwy fformiwla Barnett yn adlewyrchu anghenion Cymru, yn enwedig yn sgil COVID-19.

Ymateb: Derbyn

Nod hirdymor Llywodraeth Cymru yw system gyllido yn seiliedig ar anghenion sy'n gweithredu'n gyson ledled y DU. Ers y Cytundeb Fframwaith Cyllidol yn 2016, mae fformiwla Barnett o leiaf yn cynnwys elfen yn seiliedig ar anghenion ar gyfer Cymru. Mae'r 5% ychwanegol y mae Llywodraeth Cymru yn ei gael ar ben ei chyfran poblogaeth o ddyraniadau newydd wedi arwain at £130m o gyllid ychwanegol mewn perthynas â'r mesurau a gyflwynwyd i ddelio â phandemig y coronafeirws. Er bod fformiwla Barnett ymhell o fod yn ddelfrydol, mae wedi darparu adnoddau ychwanegol sylweddol i ddelio â'r argyfwng mewn modd amserol.

Yn y sefyllfa bresennol, rydym yn canolbwyntio ar sicrhau ein bod yn cael y cyllid cywir mewn perthynas â'r cyhoeddiadau niferus a mynych gan Lywodraeth y DU. Rydym yn pwysu ar Lywodraeth y DU am eglurder ynghylch lefel y cyllid a fydd ar gael i Lywodraeth Cymru eleni, i'n galluogi i reoli'r gyllideb yn effeithiol a dyrannu adnoddau'n brydlon i gefnogi economi a gwasanaethau cyhoeddus Cymru.

Mae Llywodraeth Cymru yn monitro'n ofalus y pwysau ar gostau yn sgil COVID-19. Os bydd elfennau'n codi na ellir mo'u rheoli o fewn y fframwaith presennol, byddwn yn dadlau i Lywodraeth y DU dros drefniadau ar wahân. Mae'r hyblygrwydd

ychwanegol y cyfeirir ato yn Argymhelliad 6 hefyd yn berthnasol yn y cyd-destun hwn.

Argymhelliad 2

Os na fydd cyllid canlyniadol yn adlewyrchu anghenion Cymru yn ddigonol yn sgil COVID-19, mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn cadarnhau gyda Llywodraeth y DU opsiynau ariannu eraill ar frys.

Ymateb: Derbyn

Fel y nodir yn yr ymateb i Argymhelliad 1, mae Llywodraeth Cymru yn monitro'n ofalus y pwysau ar gostau eleni. Mae wedi cyflwyno ystod o fesurau arloesol yn gyflym mewn ymateb i'r pandemig, gan roi pwrpas newydd i gyllid a oedd eisoes yn bodoli a defnyddio adnoddau ychwanegol.

Mae sefyllfa'r gyllideb yn ddynamig, wrth i bwysau ar gostau a lefelau cyllido newid yn gyflym dros amser. Os na fydd y trefniadau presennol yn ddigonol i ddelio'n effeithiol ag effeithiau COVID-19, bydd Llywodraeth Cymru yn dadlau dros opsiynau eraill. Ynghyd â'r gweinyddiaethau datganoledig eraill, rydym eisoes yn pwysu ar Lywodraeth Cymru am hyblygrwydd ychwanegol eleni i helpu i reoli effaith COVID-19 ar y gyllideb.

Argymhelliad 3

Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn mynnu bod Llywodraeth y DU yn rhoi cymaint o wybodaeth mor brydlon â phosibl, am unrhyw gyhoeddiad gan Lywodraeth y DU sy'n effeithio ar Gymru, ei thrigolion a/neu'r busnesau sy'n gweithredu yma.

Ymateb: Derbyn

Rydym wedi galw'n gyson ar Lywodraeth y DU am ymgysylltiad cynnar ac ystyrlon ynghylch mesurau gwario a newidiadau polisi a fydd yn effeithio ar gyfrifoldebau datganoledig cyn iddynt gael eu gwneud. Mae'n bwysig bod y trefniadau hyn yn cael eu ffurfioli a'u sefydlu er mwyn mynd i'r afael â heriau a chyfleoedd Ymadawiad y DU â'r UE a'r ansicrwydd economaidd a chymdeithasol ehangach yn sgil COVID-19. Mae hyn yn cyd-fynd â datblygiadau ehangach, a gefnogir gan holl lywodraethau'r DU i sefydlu peirianwaith rhynglywodraethol effeithiol.

Argymhelliad 4

Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod y wybodaeth ddiweddaraf yn cael ei rhoi am rôl y Cwnsler Cyffredinol a sut y mae gwaith y Cwnsler Cyffredinol ar adferiad COVID-19 yn cyd-fynd â gwaith cynllunio'r Gweinidog ar gyfer gweddill y flwyddyn ariannol hon a 2021-22.

Ymateb: Derbyn

Cyhoeddodd y Gweinidog Cyllid a'r Trefnydd a'r Cwnsler Cyffredinol ddatganiad ar y cyd ar 14 Gorffennaf ynglŷn â *Sefydlogi ac Ail-Greu yn Dilyn Pandemig Y Coronafeirws* a roddodd yr wybodaeth ddiweddaraf am sut y mae'r gwaith ar yr adferiad o COVID-19 yn cyd-fynd â'n paratodau ar gyfer cyllideb 2021-22.

Roedd y datganiad yn egluro sut rydym yn bwriadu blaenoriaethu ac arloesi wrth inni baratoi ar gyfer 2021-22, gan rannu'r ffordd ymlaen yn ddau gam – cam cychwynnol pan fyddwn ni'n sefydlogi ein heconomi a'n gwasanaethau cyhoeddus, ac yna ymdrech ddwys i ail-greu ein cymdeithas o'r newydd. Rydym eisoes wedi dechrau gweithio tuag at ail-greu, gan ddatblygu strategaeth a fydd yn cael ei rhoi ar waith ochr yn ochr â phroses y gyllideb. Byddwn yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf ar hynt y gwaith hwn yn yr hydref.

Argymhelliad 5

Byddai'r Pwyllgor yn croesawu manylion y trafodaethau a gynhaliwyd â sefydliadau'r sector cyhoeddus sy'n wynebu gostyngiadau sylweddol mewn incwm eleni, ac mae'n argymhell bod y Pwyllgor yn cael manylion am sut y mae Llywodraeth Cymru wedi gweithio gyda'r sefydliadau hyn i liniaru effaith y gostyngiadau.

Ymateb: Derbyn

Mae Llywodraeth Cymru wedi ymgysylltu'n helaeth â sefydliadau'r sector cyhoeddus yn ystod y pandemig COVID-19 ac mae'n parhau i wneud hynny. Cynhelir trafodaethau mynych ar lefel Gweinidogion a lefel swyddogion i gael yr wybodaeth ddiweddaraf am effaith y pandemig ar y sefydliadau hynny, gan gynnwys yr effeithiau ariannol.

Mae'r effeithiau ar draws y sector yn amrywio ac mae Gweinidogion wedi cyfarfod â llawer o'r sefydliadau sydd o fewn eu cylch gwaith, gan weithio'n agos gyda hwy i ddeall yr anghenion penodol a'r ffordd fwyaf effeithiol o liniaru'r effeithiau ariannol.

Yn gynnar yn yr argyfwng, gwelwyd bod rhai sefydliadau yn y sector cyhoeddus yn dibynnu ar incwm o ffynonellau masnachol i ariannu eu costau gweithredu ac na fyddai'r gweithgareddau masnachol hynny'n digwydd bellach oherwydd COVID-19. Darparwyd canllawiau ar sut y byddai'r Cynllun Cadw Swyddi yn berthnasol. Lle bo angen, mae hyn wedi galluogi'r sefydliadau hynny drefnu bod staff a oedd, fel arall, mewn perygl o golli eu swyddi yn cael eu rhoi ar ffyrlo.

Yn amlwg, mae awdurdodau lleol Cymru wedi colli incwm ac rydym wedi gweithio'n agos gyda nhw a Chymdeithas Llywodraeth Leol Cymru drwy gydol y pandemig i ddeall a chefnogi llywodraeth leol yng Nghymru. Dyrannwyd £78m i Lywodraeth Leol yn y gyllideb atodol gyntaf at y diben hwn. Rydym hefyd yn cydnabod y bydd nifer o'n cyrff nodedig wedi colli incwm oherwydd y pandemig. Mae Gweinidogion yn cwrdd

yn rheolaidd â'r cyrff hyn i drafod effaith ariannol gyffredinol COVID-19. Rydym wedi gwneud nifer o ddyraniadau mewn perthynas â'r amrywiol bwysau sy'n wynebu'r cyrff hyn a'r sectorau y maent yn eu cefnogi.

Argymhelliad 6

Mae'r Pwyllgor yn cytuno â barn y Gweinidog bod angen hyblygrwydd o ran cynyddu y terfynau blynyddol sy'n ymwneud â benthyca a chronfeydd wrth gefn Llywodraeth Cymru. Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Pwyllgor am ei thrafodaethau â Thrysorlys EM ynghylch hyblygrwydd wrth fenthyca a chronfeydd wrth gefn.

Argymhelliad 7

Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod y wybodaeth ddiweddaraf yn cael ei rhoi am drafodaethau Llywodraeth Cymru â Thrysorlys EM ynghylch y gallu i newid cyfalaf i reffeniw pan fydd y trafodaethau wedi gorffen.

Ymateb: Derbyn

Mae trafodaethau'n mynd rhagddynt â Llywodraeth y DU ynghylch hyblygrwydd cyllidebol ychwanegol. Byddwn yn ysgrifennu at y Pwyllgor i roi'r wybodaeth ddiweddaraf am ganlyniadau'r trafodaethau hynny pan fyddant wedi'u cwblhau.

Argymhelliad 8

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylai'r sail i gyllid gael ei ailddyrranu o brosiectau cyfalaf i reffeniw fod yn glir, ac y dylai gynnwys yr asesiadau effaith perthnasol.

Ymateb: Derbyn

Mae'r Gweinidogion yn ystyried pa gyllidebau cyfalaf y gellid eu rhyddhau i gefnogi newid i reffeniw os bydd angen. Bydd yr ystyriaeth hon yn cynnwys asesiad o'r

effeithiau posibl. I ddechrau byddwn yn mynd ati i nodi llithriant sydd wedi digwydd yn sgil y pandemig, ond rydym wedi'i gwneud yn glir y bydd nodi'r cyllidebau hyn o reidrwydd yn golygu penderfyniadau anodd a allai effeithio ar ein gallu i gyflawni ein cynlluniau cyfalaf. Wrth wneud hynny, byddwn yn ceisio diogelu mor bell â phosibl y cyllidebau hynny sy'n angenrheidiol naill ai i wireddu ymrwymadau contractiol presennol neu i ddiogelu ein dinasyddion, a'r cyllidebau hynny sy'n cefnogi blaenoriaethau allweddol y Llywodraeth.

Argymhelliad 9

Wrth roi gwybodaeth am y prosiectau sydd wedi'u gohirio er mwyn newid cyfalaf i refeniw, mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn rhoi manylion am y ffrydiau gwaith a gwerth y cyllid sy'n cael ei ryddhau.

Ymateb: Derbyn

Mae'r gwaith i nodi cyllidebau cyfalaf y gellid eu rhyddhau i gefnogi newid o cyfalaf i refeniw wrthi'n mynd rhagddo, ac nid oes penderfyniad wedi'i wneud eto o ran pa brosiectau y gall fod angen eu gohirio. Unwaith y bydd unrhyw benderfyniadau wedi'u gwneud, bydd y Gweinidog Cyllid a'r Trefnydd yn ysgrifennu at y Pwyllgor i nodi manylion a gwerth unrhyw gyllid a fydd yn cael ei ryddhau.

Argymhelliad 10

Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn rhoi rhagor o wybodaeth am y costau ychwanegol gwirioneddol a rhagamcanol ar gyfer byrddau iechyd lleol o ganlyniad i fesurau COVID-19 a'r dyraniadau i'w gwneud iddynt o ganlyniad i'r cynnydd mewn cyllid a adlewyrchir yn y Gyllideb Atodol.

Ymateb: Derbyn

Mae £573m wedi'i ddyrannu i'r Prif Grŵp Gwariant Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol yn y gyllideb hon i gefnogi'r ymateb i COVID-19. Mae hyn yn cynnwys

cyllid gwerth dros £113m yr oedd modd i'r Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol roi pwrpas newydd iddo o fewn ei Brif Grŵp Gwariant a'i roi tuag at yr ymateb cychwynnol i COVID-19.

Mae dros £490m yn cael ei roi tuag at gefnogi Byrddau ac Ymddiriedolaethau Iechyd. Mae'r dyraniadau'n cynnwys cyllid ar gyfer cyfarpar diogelu personol, ysbytai maes, staff ychwanegol, profion a chyfarpar a nwyddau traul meddygol ychwanegol. Mae £288m wedi'i ddyrannu i gyrff y GIG yn ystod mis Mehefin a bydd gweddill y cyllid yn cael ei ddyrannu unwaith y bydd costau wedi'u cadarnhau.

Drwy gydol cyfnod cynnar y pandemig roedd modd inni sicrhau bod cyllid yn cael ei gymeradwyo'n gyflym a bod cymorth ariannol ar gyfer ymateb y GIG ar gael ar yr adeg gywir. Mae gyrff y GIG nawr yn cyflwyno gwybodaeth fonitro bob mis sy'n nodi effaith COVID-19 ar gostau yn ystod misoedd cynnar y flwyddyn yn ogystal â rhagolygon ar gyfer gweddill 2020-21.

Argymhelliad 11

Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru, ar ôl i'r amcangyfrifon gael eu llunio, yn rhoi gwybodaeth am gostau datgomisiynu'r holl ysbytai maes.

Ymateb: Derbyn

Mae gwaith yn parhau ar lefel y costau datgomisiynu wrth i amcangyfrifon gael eu llunio gan gyrff y GIG ar y cyd â pherchnogion y safleoedd a chontractwyr. Bydd amcangyfrifon wedi'i diweddarau ar gael erbyn mis Medi 2020. Serch hynny, bydd dealltwriaeth fanylach o gostau alldro terfynol y datgomisiynu yn dibynnu ar am ba hyd yr oeddent mewn defnydd, cyflwr y safleoedd pan fyddant yn cael eu rhoi yn ôl ac union gwmpas y gwaith angenrheidiol i'w hadfer i'r safonau blaenorol.

Argymhelliad 12

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylid rhoi gwybodaeth ychwanegol am y cymorth i Strategaeth 'Profi Orlhain Diogelu' Llywodraeth Cymru ac yn argymhell y rhoddir gwybodaeth ychwanegol o ran y strategaeth. Dylai hyn gynnwys gwybodaeth am yr hyn y bydd y cyllid yn ei gyflawni a'r dangosyddion perfformiad allweddol y bydd effeithiolrwydd gwariant cysylltiedig yn cael ei fesur yn eu herbyn, o ran y cyfalaf i sefydlu'r rhaglen a'i chostau cynnal dros y misoedd nesaf.

Ymateb: Derbyn

Amcanion allweddol y [strategaeth](#) Profi, Orlhain, Diogelu a gyhoeddwyd ar 14 Mai yw:

- Nodi pobl sydd â symptomau sy'n gyson â COVID-19, a'u galluogi i gael eu profi wrth iddynt ynysu eu hunain oddi wrth eu teulu ehangach, eu ffrindiau a'u cymuned;
- Orlhain yr unigolion hynny sydd wedi bod mewn cysylltiad agos â'r person sydd wedi profi'n bositif ar unrhyw achlysur yn ystod y cyfnod hyd at ddau ddiwrnod cyn iddynt brofi symptomau, gan ofyn iddynt gymryd rhagofalon a hunanyysu (am 14 diwrnod);
- Darparu cyngor ac arweiniad, yn enwedig pan fo'r unigolyn sydd wedi profi'n bositif neu ei gysylltiadau yn agored i niwed neu mewn mwy o berygl;
- Os yw'r unigolyn yn cael prawf negatif ac nad yw'r symptomau o ganlyniad i'r coronafeirws, sicrhau y gall unigolion a'u cysylltiadau fynd yn ôl i'w trefn arferol cyn gynted â phosibl.

Mae cyflymder presennol gwaith ymchwil yn ein galluogi i wella a mireinio ein hymateb drwy'r amser, yn unol ag egwyddorion craidd y strategaeth. Mae cyllid sy'n cael ei ddsbarthu i fyrdau iechyd, awdurdodau lleol ac Iechyd Cyhoeddus Cymru yn galluogi'r sefydliadau hyn i gyflawni yn erbyn yr amcanion allweddol.

Profi

Mae [strategaeth](#) profi newydd Llywodraeth Cymru yn nodi pam, ble a sut y byddwn yn profi. Dyma fydd ein pedair blaenoriaeth ar gyfer profi dros yr wythnosau a'r misoedd i ddod:

1. **Diogelu ein GIG** i gadw ein staff a'n cleifion yn ddiogel;
2. **Olrhain cysylltiadau** i atal lledaeniad y feirws a deall sut mae'n trosglwyddo o'r naill berson i'r llall;
3. **Diogelu grwpiau agored i niwed** a'r rhai sydd â'r risg fwyaf;
4. **Darpariaeth ar gyfer y dyfodol** – defnyddio technolegau newydd i wella ein dealltwriaeth o'r feirws.

Mae'r strategaeth hon yn adeiladu ar y dystiolaeth ddiweddaraf a gyflwynwyd gan ein Grŵp Cyngori Technegol a gwaith y Grŵp Cyngori Gwyddonol ar Argyfyngau (SAGE) a'i is-grwpiau. Fodd bynnag, gwyddom fod data a thystiolaeth yn dal i esblygu, a bod cwestiynau'n parhau am y feirws a'n hymateb imiwnyddol unigol ninnau. Bydd y strategaeth profi yn ailadroddol ac yn parhau i esblygu wrth i dystiolaeth ddod i'r amlwg. Bydd yr amcanion trosfwaol hyn yn cael eu cefnogi gan fesurau cychwynnol i adolygu effeithiolrwydd ein hymateb.

Dangosyddion Perfformiad Allweddol Profi

- Nifer y Profion Antigenau sydd wedi'u cwblhau
- Nifer y Profion Gwrthgyrff sydd wedi'u cwblhau
- Amseroedd Dychwelyd Canlyniadau (o'r sampl i'r canlyniad)
 - Labordai GIG Cymru
 - Labordai heblaw am rai GIG Cymru

Mae profi ar raddfa gyda chanlyniadau cyflym yn galluogi unigolion a sefydliadau i gymryd camau i leihau'r risg o ledaenu'r feirws. Mae cynnal profion cyflym hefyd yn hanfodol i'n heconomi a'n busnesau, er mwyn sicrhau y gall unigolion sydd â symptomau ond heb fod â COVID-19 fynd yn ôl i weithio ac i nodi ble y mae potensial

i sylwi ar unrhyw dueddiadau sy'n dod i'r amlwg neu unrhyw achosion posibl. Mae gwaith yn mynd rhagddo drwy'r amser i fireinio'r mesurau hyn a sicrhau bod data ar gael ac yn hawdd i'w harchwilio yn lleol, yn rhanbarthol ac yn genedlaethol.

Olrhain Cysylltiadau

Mae Llywodraeth Cymru wedi sicrhau bod £45m ar gael i fyrddau iechyd ac awdurdodau lleol ar gyfer cost y gwaith olrhain cysylltiadau. Mae hyn yn ddigon i gefnogi cyfanswm o 1,800 o weithwyr gyda chapasiti i olrhain cysylltiadau tua 11,000 o achosion newydd o brofion positif yr wythnos.

Golyga hyn ein bod mewn sefyllfa dda iawn i allu delio â'r posibilrwydd o ail don fawr o'r feirws. Serch hynny, byddwn yn adolygu'r sefyllfa'n gyson ac yn ehangu'r gwaith os bydd angen.

Ar hyn o bryd, mae tua 700 o swyddogion olrhain cysylltiadau ar waith – mae hyn yn fwy na digonol i ymdopi â'r lefel isel bresennol o bobl sy'n cael prawf positif yng Nghymru – ac mae cynlluniau rhanbarthol yn eu lle i ehangu'r gweithlu yn gyflym pe bai angen. Yn benodol, byddwn yn canolbwyntio'n agos ar barodrwydd sefydliadau ac ar gynllunio at y gaeaf.

Dangosyddion Perfformiad Allweddol Olrhain Cysylltiadau

Gall system olrhain cysylltiadau effeithiol helpu i leihau trosglwyddiad y feirws, ac mae dwy elfen i system effeithiol; (i) cyflymder ym mhob rhan o'r broses (o amseroedd dychwelyd canlyniadau profion i ganfod cysylltiadau agos yn gyflym) a (ii) cynnal cymorth, cefnogaeth a chydymffurfiaeth y cyhoedd. Mae dangosyddion perfformiad allweddol olrhain cysylltiadau yn cynnwys:

- Nifer yr achosion positif y llwyddwyd i gysylltu â nhw ac a ddarparodd fanylion cysylltiadau agos;

- Canran yr achosion positif y llwyddwyd i gysylltu â nhw ac a ddarparodd fanylion cysylltiadau agos o fewn 24 awr ar ôl eu nodi gyntaf yn y system;
- Nifer y cysylltiadau agos y llwyddwyd i'w holrhain a'u cynghori i hunanynysu;
- Canran y cysylltiadau agos y llwyddwyd i'w holrhain a'u cynghori i hunanynysu o fewn 24 awr ar ôl eu nodi;
- Nifer y cysylltiadau agos sy'n cydymffurfio â'r cyngor i hunanynysu;
- Nifer y cysylltiadau agos sydd wedyn yn cael prawf positif am COVID-19.

Mae'n dra hysbys drwy dystiolaeth ryngwladol (Sefydliad Iechyd y Byd) a chenedlaethol (SAGE a'r Grŵp Cynghori Technegol) fod y cyflymder ymateb o ddechrau'r broses i'w diwedd yn allweddol, fel y mae parodrwydd y cyhoedd i ddilyn cyngor a chadw at y gyfraith. Mae cyfraddau diffyg cydymffurfio, wrth eu natur, yn anodd eu mesur. Serch hynny, rydym wrthi'n ystyried sut i wella dealltwriaeth yn y maes hwn. Mae'n bwysig nodi bod gwaith modelu dangosol gan [SAGE yn nodi](#) bod angen cyfradd lwyddo o 80% ar gyfer olrhain cysylltiadau a hunanynysu pan fo cyfradd atgynhyrchu'r feirws, neu R , yn 2.5. Byddai hyn yn fesur/dangosydd perfformiad allweddol trosfwaol ar gyfer olrhain cysylltiadau a Phrofi, Olrhain, Diogelu.

Diogelu

Prif nod y prosiect diogelu yw annog y cyhoedd i gydymffurfio â'r canllawiau a'r ddeddfwriaeth. Yn benodol, mae'r prosiect diogelu'n canolbwyntio ar sicrhau bod unrhyw heriau a allai atal unigolion rhag hunanynysu, pan fo angen iddynt wneud hynny, yn cael eu lleihau. Ar hyn o bryd, mae'r cymorth hwn yn cael ei ddarparu drwy awdurdodau lleol gan ddefnyddio cronfeydd caledi a mesurau lleol. Mae'r prosiect diogelu'n ceisio sicrhau proses fesur gyson a chllir a bod awdurdodau lleol yn parhau i ddarparu cymorth hunanynysu i ddinasyddion agored i niwed. Byddai cyfraddau cydymffurfio yn cynnig dangosydd perfformiad allweddol defnyddiadwy ond dylid ystyried her sefydlu'r ffynhonnell ddata hon, sydd wedi'i nodi uchod o dan olrhain cysylltiadau.

Argymhelliad 13

Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn cyflymu gwaith i gefnogi economïau lleol. Bydd newidiadau mewn arferion manwerthu yn effeithio ar ganol trefi yn y tymor hwy, ac mae'r Pwyllgor yn awyddus i ddeall sut y bydd y gwaith hwn yn cael ei ailffocysu o ystyried yr amgylchiadau presennol.

Ymateb: Derbyn

Lansiodd Dirprwy Weinidog yr Economi a Thrafnidiaeth Gronfa Her yr Economi Sylfaenol, ac ynddi £4.5m, fis Mai 2019. Cafodd y cyllid ei ddyrannu i 52 o brosiectau a gyhoeddwyd fis Tachwedd 2019 ac y mae rhaid eu cwblhau erbyn diwedd mis Mawrth 2021.

Mae llawer o brosiectau'r Gronfa Her, wrth eu natur, yn seiliedig ar leoedd, gan ganolbwyntio ar dreialu dulliau newydd o greu economïau lleol cryfach a mwy cydnerth fel y bydd Gwaith Teg ar gael i bobl leol.

Mae rhai o brosiectau'r Gronfa Her yn canolbwyntio'n benodol ar ailystyried canol trefi. Os byddant yn llwyddiannus, bydd y prosiectau hyn yn cynnig cyfleoedd dysgu gwerthfawr a all helpu canol trefi i addasu i'r ffordd newydd o fyw bob dydd wrth inni adfer o COVID-19.

Mae COVID-19 wedi effeithio ar brosiectau'r Gronfa Her. Mae llawer ohonynt wedi gorfod gohirio ac wedi methu â chadw at yr amserlen oherwydd y cyfyngiadau symud a gyflwynwyd. Mae Llywodraeth Cymru yn darparu cymorth uniongyrchol i'r prosiectau hyn i'w galluogi i ganolbwyntio ar yr hyn y gellir ei gyflawni erbyn diwedd mis Mawrth. Mae Cymuned Ymarfer wedi'i sefydlu i gynorthwyo prosiectau i gydweithio ac i alluogi arferion da i gael eu casglu a'u lledaenu'n gyflym, gan helpu i adfywio economïau lleol.

Lansiwyd Trawsnewid Trefi fis Ionawr 2020 i fynd i'r afael â dirywiad canol trefi a'r lleihad yn y galw am fanwerthu ar y stryd fawr. Cyhoeddwyd cyllideb gwerth £90m i gefnogi mesurau i fynd i'r afael â materion penodol mewn canol trefi, gan gynnwys cronfa gwerth £15m a chyngor arbenigol ar gyfer eiddo gwag, £5.3m i helpu i gyflwyno seilwaith gwyrdd, a mabwysiadu egwyddor 'Canol Tref yn Gyntaf' fel polisi'r Llywodraeth, a fyddai'n annog cyrff y sector cyhoeddus i leoli gwasanaethau yng nghanol trefi.

Mae'n debygol bod COVID-19 wedi cyflymu'r dirywiad hwn ac mae gwaith brys wedi'i wneud i adolygu cyllidebau presennol ac ystyried ailgyfeirio cyllid i helpu canol trefi i ailagor ac adfer o COVID-19. Mae dros £5m wedi'i ddyrannu i weithgareddau a fydd yn helpu canol trefi i ailagor. Gallai ymyriadau posibl gynnwys cyllid i gefnogi'r defnydd mwyaf effeithiol o fannau awyr agored, gwneud trefi'n fwy gwyrdd, darparu seilwaith i gefnogi marchnadoedd stryd, hwyluso defnydd dros dro o adeiladau gwag, ac addasu blaen siopau. Bydd unrhyw fuddsoddiad yn ystyried dyfodol mwy hirdymor canol ein trefi a mwy o bwyslais ar roi'r egwyddor Canol Tref yn Gyntaf ar waith yn rhagweithiol ar draws pob sector. Y weledigaeth a gefnogir yw trefi sydd â "Hamdden, Byw a Dysgu" yn gyson â chynnig manwerthu sy'n canolbwyntio ar ardaloedd daearyddol llai.

Mae Grŵp Gweithredu Cenedlaethol ar Ganol Trefi wedi sefydlu, sy'n cael ei gadeirio gan y Dirprwy Weinidog Tai ac Adfywio ac yn canolbwyntio ar gamau a fydd yn adfywio canol trefi yn sgil llacio'r cyfyngiadau. Fe'i cefnogir gan bedwar Grŵp Rhanbarthol sy'n canolbwyntio ar adfer a thyfu canol ein trefi.

Mae ymchwil wedi'i chomisiynu gydag arbenigwr blaenllaw ar yr Economi Sylfaenol yng Nghymru. Bydd yr ymchwil yn chwarae rhan hanfodol o ran llywio a chefnogi adferiad economaidd a chymdeithasol canol trefi Cymru ar ôl COVID-19, gan ganolbwyntio ar gynaliadwyedd canol trefi a sut le ydyn nhw i fyw ynddynt. Bydd hefyd yn ystyried y rôl y mae sefydliadau angori yn ei chwarae yng nghanol trefi, a

sut y gall y sector cyhoeddus gefnogi ac annog cyflogaion i fyw a gweithio yng nghanol trefi.

Mae Dirprwy Weinidog yr Economi a Thrafnidiaeth wedi cyhoeddi £3.7m i gefnogi a hybu cynnig Trawsnewid Trefi yn rhanbarth y Cymoedd. Bydd y cyllid yn ychwanegu at y cyllid sydd eisoes ar gael drwy'r agenda Trawsnewid Trefi ehangach. Bydd yn cael ei dargedu'n benodol at ganol trefi llai yn y Cymoedd ac yn canolbwyntio ar ymateb i effaith COVID-19, gan gynnwys ystyried sut i alluogi cymunedau i weithio'n nes at eu cartref o fewn canol trefi ac elfennau'n ymwneud â theithio llesol.

Hefyd, yn ddiweddar cyhoeddodd Dirprwy Weinidog yr Economi a Thrafnidiaeth gronfa newydd gwerth £15.4m ar gyfer trafndiaeth gynaliadwy leol i'w gwneud yn fwy diogel ac yn haws i bobl deithio yn eu trefi drwy ddarparu seilwaith teithio llesol a chynaliadwy gwell. Bydd hyn yn helpu i gynnal yn yr hirdymor y cynnydd cadarnhaol mewn teithio llesol yr ydym wedi'i weld yn ystod y pandemig.

Rhwng 2014 a diwedd y rownd gyllido bresennol, bydd tua **£800m** o fuddsoddiad mewn trefi ledled Cymru (gan gynnwys cyllid ysgogi) wedi'i alluogi drwy weithgareddau Adfywio.

Argymhelliad 14

Pan fydd trafodaethau â llywodraeth leol a Thrysorlys EM wedi dod i ben, mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn rhoi dadansoddiad llawn i'r Pwyllgor o'r cyllid ychwanegol ar gyfer llifogydd a sut y mae'n bwriadu dyrannu'r cyllid hwnnw.

Ymateb: Derbyn

Er gwaethaf y pandemig, rydym wedi parhau i weithio gydag awdurdodau lleol i asesu effeithiau dinistriol a pharhaus llifogydd a pha gymorth sydd ei angen yn y tymor hwy. Ar ôl cwblhau'r asesiadau angenrheidiol cychwynol hyn, ysgrifennodd y

Gweinidog Cyllid a'r Trefnydd at Brif Ysgrifennydd y Trysorlys ar 11 Mehefin i ofyn am gadarnhad y bydd Llywodraeth y DU yn cadw at ei haddewid i ddarparu cyllid ar gyfer y costau mwy hirdymor hyn. Mae trafodaethau'n mynd rhagddynt a byddwn yn ysgrifennu at y Pwyllgor i roi rhagor o fanylion unwaith y maent wedi'u cwblhau.

Argymhelliad 15

Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn rhoi rhagor o wybodaeth am sut y mae cyllid yn cael ei ailflaenoriaethu i ganolbwyntio ar adferiad gwyrdd o COVID-19.

Ymateb: Derbyn

Drwy'r gwaith sy'n cael ei arwain gan y Cwnsler Cyffredinol, rydym yn ystyried sut i ganolbwyntio adnoddau ar adferiad gwyrdd o COVID-19. Ymysg y materion cynnar sy'n cael eu hystyried yn y gwaith hwn y mae sut i wneud y defnydd gorau posibl o'n hadnoddau naturiol mewn modd cynaliadwy.

Argymhelliad 16

Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn rhoi gwybodaeth am faint o arian ychwanegol a gaiff ei roi a sut y bydd yn cael ei ddyrannu i gefnogi awdurdodau lleol wrth ymgorffori newidiadau trafniadaeth cadarnhaol.

Ymateb: Derbyn

Rydym wedi darparu £15.4m o gyllid i awdurdodau lleol i gyflwyno mesurau i wella'r diogelwch a'r amodau ar gyfer dulliau teithio cynaliadwy a llesol yn eu hardaloedd mewn ymateb i argyfwng COVID-19 ac i wneud newidiadau parhaol mewn ymddygiad teithio yn y dyfodol. Mae £2m o'r cyllid yn cael ei ddefnyddio'n benodol i weithredu cynlluniau o amgylch ysgolion. Bydd y cyllid yn gwella amodau ar gyfer cerddwyr a seiclwyr mewn trefi ac yng nghefn gwlad.

Ein bwriad yw ategu'r cyllid cychwynnol hwn a chynnig cyllid pellach lle bo angen.

Argymhelliad 17

Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn fwy penodol o ran senarios cynllunio sy'n cael eu hystyried ar gyfer diwedd cyfnod pontio'r UE a'r cyllid cysylltiedig sydd ei angen.

Ymateb: Derbyn

Byddwn yn cyhoeddi Adroddiad y Prif Economegydd wedi'i ddiweddarau pan fyddwn yn cyhoeddi Cyllideb Ddrafft 2021-22. Bydd yr adroddiad hwn yn dadansoddi ffactorau amrywiol, gan gynnwys yr ymadawiad â'r UE, sy'n debygol o effeithio ar sylfaen drethu Cymru ac ar ragolygon cyllidol Llywodraeth Cymru.

Hefyd, y sefyllfa o hyd yw ein bod, mewn ymateb i'r ansicrwydd parhaus ynghylch ymadael â'r UE, wedi cynllunio ar y sail y byddwn yn cael gan Lywodraeth y DU, neu'r UE, yr un lefel o gyllid sydd yn hanesyddol wedi dod i Gymru o'r UE. Rydym yn parhau i bwysu ar Lywodraeth y DU am fwy o eglurder ynghylch sut y bydd yn gwireddu ei haddewid na fydd Cymru yn colli ceiniog o gyllid yr UE ar ôl diwedd y cyfnod pontio, ac y bydd y setliad datganoli'n cael ei barchu'n llawn. Yn y cyfnod yn arwain at yr Adolygiad Cynhwysfawr o Wariant, rydym yn disgwyl cael trafodaethau manylach â Llywodraeth y DU ynghylch ein disgwyliadau ynglŷn â hyn, yn seiliedig ar ddadansoddiad o gyllid yr UE sydd wedi'i ddyfarnu yng Nghymru yn y gorffennol, a'n dealltwriaeth orau o gostau tebygol cymryd rhan yn rhaglenni'r UE yn y dyfodol neu raglenni domestig a gyflwynir yn eu lle.
